

слідження в напряму теоретико-методологічного забезпечення.

Література

1. Дорощев В.Д. Роль маркетинга в становленні і розвитку отечественного інноваційного ринку [Електронний ресурс] / В.Д. Дорощев, Т.І. Шерстобитова // Управление економічними системами. – 2012. – №4. – Режим доступу до журн.: <http://www.uecs.ru/marketing/item/1307-2012-04-27-11-36-26>.
2. Друкер П.Ф. Энциклопедия менеджмента / П.Ф. Друкер; [пер. с англ. О.Л. Пелявского, под ред. Т.А. Гуреш]. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 432 с.
3. Ілляшенко С.М. Менеджмент та маркетинг інновацій: Монографія / С.М. Ілляшенко. – Суми: Університетська книга, 2004. – 616 с.
4. Мидлер Е.А. Формирование маркетинговых стратегий в сфере инноваций / Е.А. Мидлер // Экономические науки. – 2009. – № 9 (58). – С. 89-92.
5. Научные основы маркетинга инноваций: монография в 3 т. / [под ред. С.Н. Ильяшенко]. – Сумы: ООО «Печатный дом «Папирус», 2013. Т. 1. – 2013. – 279 с.
6. Чесбо Г. Открытые инновации / Г. Чесбо; [пер. с англ. В.Н. Егорова]. – М.: Поколение, 2007. – 336 с.
7. Шубаева В.Г. Креативный маркетинг как важный инструмент инновационного развития экономики / В.Г. Шубаева // Проблемы современной экономики. – № 4 (44). – 2012. – С. 225-227.

Н.Б. САВИНА, к.е.н., доцент

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна
savina.natali@mail.ru*

ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Наведено аналіз визначення економічної категорії «інвестиційна привабливість», характеристик та методів її дослідження. Розроблено методичні положення щодо оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів логістичних систем. У роботі отримали подальший розвиток положення щодо оцінювання урівноваженості процесів, що мають місце в інвестиційній діяльності.

Ключові слова: *інвестиційна привабливість, логістичні системи, інфраструктура, ануїтет, норма рентабельності, дисконтовані показники*

References

1. Dorofeev V.D. The marketing role in formation and development of the domestic innovative market [Electronic resource] / V.D. Dorofeev, T.Y. Sherstobytova // Management of economic systems – 2012. – № 4. – Access mode: <http://www.uecs.ru/marketing/item/1307-2012-04-27-11-36-26>.
2. Drucker P.F. Management encyclopedia / Peter F. Drucker [translation from English O.L. Pelyavsky, under edition T.A. Guresh]. – Moscow: Vyl'yams Publ., 2004. – 432 p.
3. Ilyashenko S.M. Management and marketing of innovations: Monograph / S.M. Ilyashenko. – Sumy: University book Publ., 2004. – 616 p.
4. Midler E.A. Formation of marketing strategy in sphere of innovations / E.A. Midler // Economic sciences. – 2009. – № 9 (58). – pp. 89-92.
5. Scientific bases of marketing of innovations: the monograph in 3 vol. / [under edition S.N. Ilyashenko]. – Sumy: Printing house «Papyrus» Publ., 2013. Vol. 1. – 2013. – 279 p.
6. Chesbo G. Open innovations / G. Chesbo; [translation from English V.N. Egorova]. – Moscow: Generation Publ., 2007. – 336 p.
7. Shubaeva V.G. Creative marketing as important instrument of innovative development of economy / V.G. Shubaeva // The problems of modern economy. – № 4 (44). – 2012. – pp. 225-227.

Статья поступила в редакцию 12.03.2014

Н.Б. Савина

Оценка инвестиционной привлекательности как предпосылки развития логистического сектора экономики страны

Приведен анализ определения экономической категории «инвестиционная привлекательность», характеристик и методов ее исследования. Разработаны методические подходы к оценке инвестиционной привлекательности объектов логистических систем. В работе получили

© Н.Б. Савина, 2014

дальнейшее развитие положения по оцениванию уравновешенности процессов, имеющих место в инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, логистические системы, инфраструктура, аннуитет, норма рентабельности, дисконтированные показатели

N.B. Savina

Evaluation of investment attractiveness as preconditions for the development of the logistics sector of the economy

The article is an analysis of determining the economic category «investment attractiveness», characteristics and methods of study. Methodological approaches to the assessment of investment attractiveness of logistics facilities. The work developed further provision for evaluation of equilibrium processes taking place in the investment activity.

Key words: investment attractiveness, logistic systems, infrastructure, annuity, rate of return, discounted rates

Зацікавленість інвесторів залежить від інвестиційного клімату, від якого у значній мірі залежать потенційні ризики інвестування. Економічна криза змусила багато урядів світу радикально скорочувати бюджетні витрати. Україна не є винятком – саме дефіцит бюджету є головним макроекономічним ризиком для інвесторів. Саме тому, тематика досліджень, присвячених досягненню інвестиційної привабливості, є досить актуальною в сучасних умовах розвитку економіки України.

Вагомий внесок в розвиток теорій формування інвестиційної привабливості, оцінки ефективності реалізації інвестиційних проектів тощо створили багато вчених. Так, О. Амоша визначає умови досягнення інноваційного шляху розвитку України [1]. І. Бланк розкриває теоретичні основи інвестиційного менеджменту [2]. Ф. Євдокимов присвятив свої дослідження методологічним аспектам оцінки реалізації інвестиційних проектів в умовах невизначеності [3]. В. Хобта, О. Попова та А. Мешков обґрунтовують можливості формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання через підвищення ефективності інвестиційних процесів [4; 6]. Р. Попельнюхов визначає інвестиційну привабливість економіки України через інвестиційний клімат [8]. Водночас проблема оцінки інвестиційної діяльності переважно обмежується використанням традиційних методів приведення надходжень майбутніх періодів до теперішнього рівня і не завжди використовує еле-

менти системного підходу.

Створення об'єктів логістичної інфраструктури визначається необхідністю чи доцільністю реалізації тих чи інших логістичних процесів. У більш загальних випадках має місце неспівпадання джерел отримання сировини, матеріалів, складових частин виробу із місцем постачання / використання кінцевої продукції, неспівпадання часових параметрів попиту і пропозиції і т.д. У будь-якому випадку створення таких логістичних об'єктів вимагає значних інвестицій зі сторони бізнесу чи/та держави. Зазвичай, девелопери значну частину своїх коштів у створення логістичних об'єктів інвестують на засадах «будівництва під замовлення», що робить такі інвестиції привабливими. Однак, якщо мова йде про формування логістичної системи країни з відповідної мережею логістичних (розподільчих) центрів загального призначення, то інвестиційна привабливість таких об'єктів надто складно піддається формалізації і потребує узагальнюючої характеристики.

Метою цього дослідження є обґрунтування і розробка методичних підходів щодо оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів логістичних систем.

Інвестиційна привабливість є інтегральною характеристикою з позицій ефективності функціонування як галузей економіки і видів діяльності, так і регіонів та окремих реальних проектів, що є важливим при формуванні та розвитку логістичних систем. Науковим підґрунтям проблематики підвищення та оцінювання інвестиційної привабливості стають роботи [3-11] в той час як нормативною основою становить [12-14].

Що стосується інвестиційної привабливості регіонів основними напрямками оцінювання слід вважати: рівень загальноекономічного розвитку; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури; демографічна характеристика; рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури; ступінь безпеки інвестиційної діяльності [15]. У дослідженні інвестиційної привабливості об'єктів певного регіону потрібно ураховувати відповідні чинники.

Для аналізу інвестиційної привабливості галузей використовують певну групу показників таких, як макроекономічна характеристика галузей, їх технологічна характеристика, характеристика продукції, економічні результати діяльності підприємств окремих галузей за звітний період, а також рівень галузевих інвестиційних ризиків [15]. Співставлення основних

методів оцінювання інвестиційної привабливості галузі свідчить, що найбільш поширеними є багатовимірні середня, кореляційно-регресійний аналіз, рейтингова оцінка інвестиційної привабливості, моделювання відповідних кон'юнктурних коливань. Так за методом багатовимірної середньої відбирають сукупність об'єктів спостереження (підприємств, регіонів тощо) для встановлення рейтингу інвестиційної привабливості. Далі формують відповідну систему показників, на основі яких здійснюють інтегральну оцінку (прибутковості, ліквідності тощо).

За допомогою методів кореляційно-регресійного аналізу вимірюється зв'язок між результативною ознакою y , що характеризує ефект діяльності. Наприклад, за регіонами – обсяг валової доданої вартості або її рівень на душу населення, і факторними ознаками x_1, x_2, \dots, x_n на основі яких оцінюють рейтинг привабливості. При цьому загальний ефект має бути розподілений між окремими факторами.

Рейтинг регіонів визначають на основі показників, які, за оцінками інвесторів, є найважливішими при прийнятті рішення про місце й обсяги інвестицій. Інститутом реформ було запропоновано п'ять укрупнених груп даних, які стали базовими для розрахунку загального рейтингу:

- економічний розвиток регіону;
- розвиток ринкової інфраструктури;
- фінансова інфраструктура;
- розвиток людських ресурсів;
- діяльність органів місцевої влади у сфері приватного підприємництва.

Моделювання відповідних кон'юнктурних коливань базується на:

- метод експертних оцінок, заснований на досвіді вчених і спеціалістів-практиків, які розробляють альтернативні оцінки і гіпотези, ідеї та концепції з визначенням шляхів їх реалізації;

- нормативний метод, що вказує на можливі шляхи та строки досягнення необхідного перспективного рівня показників ринку інвестицій відповідно до цільових нормативів;

- інформаційно-статистичні методи: екстраполяція на основі числових рядів, екстраполяція структур, економіко-математичне моделювання тощо.

Що стосується привабливості реальних проектів, зокрема проектів інвестування у об'єкти логістичних систем, то прийняття раціонального управлінського рішення ґрунтується на визначених критеріях оцінки. Основними

положеннями оцінки ефективності таких довготермінових інвестицій є: моделювання матеріальних потоків, які створює вкладена інвестиція, вхідних та вихідних грошових потоків за періодами реалізації інвестиційного проекту, комплексний облік зовнішніх та внутрішніх чинників реалізації інвестиційного проекту, визначення ефекту через зіставлення очікуваних інвестиційних результатів та здійснених витрат, облік цінності грошових вкладень з урахуванням фактору часу та ставки рентабельності на капітал, що інвестується.

Для прийняття оптимального інвестиційного рішення аналітикам потрібно оцінити відповідні показники економічного ефекту та ефективності. У першому випадку визначаються абсолютні результативні показники інвестиційної діяльності. Своєю чергою, ефективність довготермінових інвестицій характеризується системою відносних показників, що зіставляють отриманий ефект з витратами капіталу, що інвестується у проект.

Найбільш вживані в теорії та практиці показники довгострокових інвестицій ефективності згруповані у блоки, що не враховують фактор часу, та блоки, що включають показники, які враховують фактор часу.

Серед показників, що не враховують фактор часу, найбільш традиційними та простими для застосування на сучасному етапі є період окупності та облікова норма рентабельності. Період окупності (*Payback Period*) – це період, протягом якого відшкодовуються початкові (первісні) інвестиції в проект за рахунок чистих грошових потоків, отриманих за проектом.

Умовою доцільності за цим показником є порівняння розрахункового PP , що за проектом порівнюється з допустимим періодом окупності для фірми. Якщо мова йде про спільне інвестування бізнесом і державою, для яких можуть бути різні допустимі періоди окупності, то цей метод пропонується модифікувати через зважений термін окупності, де вагами приймаються частки в інвестуванні.

В умовах ануїтету, тобто при послідовних, рівномірних грошових потоках, що здійснюються через регулярні проміжки часу, PP визначається за формулою:

$$PP = \frac{PI}{ГП_A}, \quad (1)$$

де PI – початкові інвестиції; $ГП_A$ – грошові потоки в умовах ануїтету.

За відсутністю умов ануїтету PP доцільно розраховувати методом прямого розрахунку

ку. *PP* з врахуванням вартості фондів підтримки інвестиційного проекту рекомендується використовувати як міру ліквідності проекту; для проектів з дуже невизначеними прибутками від інвестицій; для проектів з високим ризиком; для проектів зі щорічними змінами зразків або старінням внаслідок технологічних змін, змін пріоритетів споживачів.

Основні недоліки такого показника, як період окупності полягають в тому, що:

– не враховуються очікувані прибутки за періодом окупності;

– не враховується вартість грошей у часі;

– не розрізняються проекти з різними початковими інвестиціями.

Ще одним показником, що використовується для оцінки привабливості проектів, є облікова норма рентабельності (*Accounting Rate of Return*) – відношення величини середнього чистого прибутку, отриманого внаслідок здійснення проекту до середньої вартості інвестицій [16]:

$$ARR = \frac{\sum_{i=1}^n P_t^N}{n} : \frac{I_0 + (I_0 - \sum_{t=1}^n D_t)}{2}, \quad (2)$$

де P_t^N – чистий прибуток в t -му році; D_t – сума амортизації основних фондів, нематеріальних активів та МШП в t -му році.

Якщо після закінчення інвестиційного проекту передбачається отримати ліквідаційний грошовий потік (в результаті реалізації необоротних та поточних активів мінус зобов'язання), то його прогнозована величина має бути виключена з первісної суми капіталовкладень. Проекти, що мають *ARR* більше нормативного показника, приймаються до реалізації, а варіанти капіталовкладень з меншою рентабельністю відкидаються. Економічний зміст показника *ARR* полягає в тому, що рекомендуються ті проекти, що збільшують існуючий на підприємстві рівень ефективності виробничо-фінансової діяльності та (або) відповідають вимогам, встановленим в інвестиційній політиці суб'єкта господарювання.

Серед недоліків цього показника можна виділити те, що облікова норма рентабельності ігнорує часову оцінку грошових вкладень; для розрахунку *ARR* використовуються прибуток, в той час як в процесі довгострокового інвестування більш обґрунтованими є рішення, що прийняті на основі аналізу грошових потоків.

Розвиток практики інвестування та врахування його такої особливості, як довгостро-

ковий характер призвели до необхідності врахування фактору часу у показниках, що обґрунтовують інвестиційні рішення. Серед них найбільш поширеними та коректними є показник чистої теперішньої вартості. Чиста теперішня вартість (*Net Present Value*) являє собою загальну теперішню вартість майбутніх грошових надходжень від проекту за винятком початкових інвестицій в проект. За позитивного значення *NPV* проект рекомендується прийняти, і навпаки.

Якщо представлені проекти є альтернативними (взаємовиключні), необхідно приймати проект з вищим *NPV*. Якщо необхідно формувати портфель інвестицій, схваленню підлягає комбінація проектів з найбільшим загальним значенням *NPV*. Розрахунок чистої теперішньої вартості проектних грошових потоків може бути поданий таким виразом [16]:

$$NPV = PV - I_0 \quad \text{або}$$

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0, \quad (3)$$

де PV – теперішня вартість проектних грошових потоків проекту; I_0 – початкові інвестиційні витрати; CF_t – чистий грошовий потік в період t ; r – проектна дисконтна ставка; n – планований строк реалізації інвестиційного проекту.

Якщо величина r змінюється протягом терміну реалізації проекту, то *NPV* рекомендується визначати за формулою [16]:

$$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{CF_t}{\prod_{i=1}^t (1+r_i)} - I_0, \quad (4)$$

де

$$\prod_{i=1}^t (1+r_i) = (1+r_1) + (1+r_2) + \dots + (1+r_t).$$

Для того, щоб оцінити інвестиційну привабливість проекту з постійними чинниками, такими як об'єм продажу, виробничі витрати та точно визначеним строком його експлуатації, розрахунок *NPV* в цьому випадку можна здійснити за формулою [16]:

$$NPV = -I_0 + [Q \cdot (P_r - C_v) - C_f] \cdot (1 - tax) + D \cdot PVIFA_{r,n} + S_d \cdot PVIF_{r,n}, \quad (5)$$

де D – річний об'єм амортизації основних фондів, нематеріальних активів та МШП; Q – річний продаж в натуральному вираженні;

P_r – ціна одиниці продукції (робіт, послуг); C_v – змінні виробничі затрати; C_F – повні постійні витрати; tax – ставка податку та ін. відрахувань з прибутку підприємства; S_d – розмір ліквідаційного грошового потоку, $PVIFA_{r,n}$ – фактор поточної вартості анuitету.

Ще одним найбільш поширеним серед дисконтних показників є внутрішня норма рентабельності (*Internal Rate of Return*). Даний показник являє собою максимально прийнятну відсоткову ставку r , за якої без будь-яких втрат для власної компанії можна вкладати кошти в інвестиційний проект. Під внутрішньою нормою рентабельності розуміють значення коефіцієнта дисконтування, при якому загальна теперішня вартість проектних грошових потоків дорівнює початковим інвестиціям, тобто IRR – це дисконтна ставка, за якою $NPV = 0$.

Під граничною ставкою ($ГС$) розуміється така ставка, нижче якої проекти вважаються недоцільними. Суб'єкти інвестування визначають свої граничні ставки, виходячи з вартості фінансування та ризикованості проекту. Далі прогноуються майбутні грошові потоки та обчислюється IRR . Якщо $IRR > ГС$, то проект рекомендується до впровадження.

У практичній діяльності будь-яка фірма фінансує свої проекти, зокрема інвестовані із різних джерел. Як плату за користування авансованими ресурсами (авансованим капіталом) фірма сплачує відсоток, дивіденди, винагороди тощо, тобто несе витрати на підтримку свого економічного потенціалу. Відносний рівень цих витрат називається ціною авансового капіталу ($ЦАК$). Ціна авансового капіталу відображає існуючий на фірмі мінімум повернення на вкладений у її діяльність капітал, його рентабельність:

$$ЦАК = \frac{ЦАК_1 + ЦАК_2 + \dots + ЦАК_n}{n} \quad (6)$$

Якщо $ВНП > ЦАК$ – проект приймається.

Показник IRR використовується для оцінки проекту як при сталих проектних грошових потоках (в умовах анuitету), так і при змінних грошових потоках.

Порядок визначення IRR в умовах анuitету:

- визначається відношення початкових інвестицій до річного грошового потоку $\frac{П}{П_a}$;

- за таблицею теперішньої вартості анuitету

тету знаходиться ставка дисконту, яка відповідає числу років та величині, отриманій на першому етапі. Визначена ставка є IRR ;

- якщо $IRR > ГС$, то проект приймається, і навпаки.

Визначення IRR при різних грошових потоках:

- визначається загальна теперішня вартість при різних значеннях ставки дисконту, починаючи із значення дисконтної ставки меншого ніж $ГС$;

- порівнюються загальна теперішня вартість та початкові інвестиції. Та ставка дисконту, яка відповідає рівності, коли загальна теперішня вартість проектних грошових потоків та початковим інвестиціям і є IRR ;

- порівнюються IRR та $ГС$.

Позитивним моментом у використанні показника IRR при обґрунтуванні інвестиційних рішень є те, що він враховує часову цінність вкладеного капіталу і показує мінімальний граничний рівень доходності. Також для розрахунку IRR не потрібно визначати величину проектної дисконтної ставки. Серед недоліків цього показника слід відмітити проблеми вибору проекту за IRR за умови змішаних грошових потоків (тобто коли грошовий потік декілька разів змінює свій знак).

Також можливі помилкові ранжування взаємодіючих проектів за критерієм IRR , та відсутність принципу адитивності IRR не дає можливості коректно оцінити взаємовиключні проекти з різними обсягами інвестицій.

Для вибору конкретних методів оцінювання привабливості інвестування у об'єкти економіки необхідно враховувати їх характеристики, такі як економічна та фінансова сутність, переваги та недоліки, умови доцільності, та аналітичні залежності. Особливого значення в умовах нестабільності економіки набуває характеристика чинників, що формують аналітичні показники оцінювання рівня інвестиційного ризику логістичної складової економіки країни.

Показник привабливості інвестування в об'єкти логістичної системи визначається як різниця між внутрішньою нормою рентабельності проекту (IRR) і безризиковою ставкою рентабельності. Даний показник характеризує ступінь привабливості ризикових вкладень у реальному секторі економіки в порівнянні з відносно безпечним інвестуванням в окремі види фінансових активів. Істотне перевищення в рівні рентабельності прямих інвестицій у конкретному секторі ринку в порівнянні з фі-

нансовими вкладеннями залучає нових учасників. Ріст конкуренції знижує економічний прибуток, що призводить до зниження ймовірності отримання необхідного рівня ефективності виробничо-фінансової діяльності, достатньої для покриття довгострокової і короткострокової кредиторської заборгованості. Фінансовий ризик у цьому випадку зростає.

Реальна внутрішня норма рентабельності інвестиційного проекту – це різниця між проектною IRR і річною ставкою інфляції. Вплив інфляції істотно спотворює найважливіші показники ефективності інвестиційної діяльності. Чим більше в результаті реалізації проекту буде його реальна рентабельність (без обліку інфляції), тим більше буде у власників підприємства можливостей до сплати у встановлений термін по своїх боргових зобов'язаннях. Збільшення значення даного показника знижує рівень фінансового ризику. Від'ємне значення показника свідчить про збитковий рівень діяльності і про абсолютну ймовірність невиконання своїх зобов'язань за рахунок коштів, генерованих проектом (різко негативна ситуація).

Коефіцієнт реальної рентабельності інвестиційного проекту (без врахування інфляції) визначається відношенням внутрішньої норми рентабельності інвестиційного проекту до річної ставки інфляції. Значення коефіцієнта інтерпретується аналогічно попередньому показнику. Якщо величина коефіцієнта реальної рентабельності проекту менше 1, то віддача на вкладений капітал буде цілком витрачена на зниження негативного впливу інфляції, а покриття заборгованості буде зроблено за рахунок раніше вкладеного в проект капіталу (у результаті чого відбудеться зниження чистого оборотного капіталу, у гіршому випадку розпродаж частини необоротних активів). Пряма залежність між результативним показником (рівень FR) і факторною ознакою. Якщо фактична рентабельність проекту буде більше значення IRR, у підприємства, що реалізує інвестиційний проект, наявний певний резерв зниження рівня фінансового ризику.

Реальна прибутковість інвестора (позикодавця, кредитора) становить різницю між ставкою відсотка і річною ставкою інфляції. Залежно від ступеня фінансової стійкості підприємства, що здійснює інвестиційний проект, його кредитної історії, репутації, ділових зв'язків, безпеки конкретного варіанта капіталовкладень і ймовірності одержання прийнятних фінансових результатів у ході його реалі-

зації, а також політики позикодавця в сфері інвестиційного кредитування значення даного показника можна істотно варіювати. Чим менше його величина, тим нижче рівень фінансового ризику.

Частка позикового капіталу в загальному обсязі фінансування інвестиційного проекту – відношення позикового капіталу до суми позикового і власного капіталу, який інвестований в проект. З появою в структурі капіталу позикових джерел фінансування виникає ймовірність невиконання по своїх зобов'язанням. Відсутність FR можливо тільки лише при 100% фінансуванні проекту за рахунок власного капіталу. У процесі факторного аналізу робиться наступне допущення: рівень фінансового ризику прямо пропорційний частці позикових джерел фінансування в загальній величині інвестованого капіталу.

Ентропійний критерій ризику інвестиційних процесів – розраховується ентропія окремих процесів інвестування і проекту в цілому. Ентропія процесу інвестування в кількісному виді визначає можливі витрати капіталу з часом функціонування самого процесу. За значенням ентропії є можливим встановити досконалість процесів інвестування.

Матрична діагностика ризиків підприємства – матриця, що зв'язує показники позиціонування підприємства. Матриця описує можливі ризик – події, що впливають на результат позиціонування підприємства і слугує профілактикою ризиків.

У таблиці 1 наведено узагальнюючу характеристику інвестиційної привабливості.

Наведені узагальнені характеристики існуючих методів оцінювання привабливості інвестицій дають підстави відмітити наступне.

1. Вказаний вище кожен окремий показник не забезпечує комплексної оцінки доцільності інвестицій.
2. Вказані показники мають різні умови доцільності.

Завдяки різним економічним сутностям наведених показників є необхідним врахувати переваги та недоліки кожного із них, що визначає межі їх застосування.

Основними напрямками пошуку шляхів подальшого розвитку вказаних положень оцінювання інвестування у об'єкти логістичних систем потрібно вважати:

- системний підхід при оцінюванні реалізації інвестиційних процесів;
- упровадження методів та технологій контролінгу процесів інвестування;

Таблиця 1

Характеристика інвестиційної привабливості

Вид інвестиційної привабливості	Напрямок	Показники
1	2	3
Інвестиційна привабливість регіону	Загальноекономічний розвиток регіону	<ul style="list-style-type: none"> - питома вага регіону у ВВП України; - обсяг виробництва промислової та сільськогосподарської продукції на душу населення; - сальдо ввезення і вивезення споживчих товарів; - середня місячна заробітна плата робітників і службовців; - кількість промислових підприємств.
	Економіко-географічний розвиток виробничої інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> - географічне розміщення регіону; - густота залізниць на 1000 км² території; - густота автомобільних доріг з твердим покриттям; - обсяг виробництва електроенергії на душу населення; - курортно-туристичне значення регіону.
	Демографічне становище	<ul style="list-style-type: none"> - питома вага населення регіону в загальній чисельності населення України; - питома вага міських жителів у загальній чисельності населення України; - кількість зареєстрованих безробітних; - питома вага зайнятого населення в його загальній чисельності.
	Розвиток ринкових відносин і комерційної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> - кількість банків, страхових компаній, бірж; - питома вага приватизованих квартир; - питома вага промислових підприємств, викуплених колективами; - кількість спільних підприємств.
	Інвестиційний ринок	<ul style="list-style-type: none"> - відношення середньої заробітної плати до максимальної; - рівень економічної злочинності; - кількість страйків на 1000 жителів.
Інвестиційна привабливість галузі	Макроекономічна характеристика галузей	<ul style="list-style-type: none"> - роль тієї чи іншої галузі в забезпеченні розвитку економіки та життєзабезпеченні населення України; - перспективи розвитку галузі згідно із завданнями структурної перебудови і стадіями життєвого циклу; - частка галузі у ВВП; - співвідношення динаміки розвитку розглядуваної галузі з динамікою ВВП загалом; - рівень державного регулювання цін на продукцію; - рівень оподаткування за окремими видами податків, пільги; - рівень приватизації підприємств; - чисельність діючих підприємств, у тому числі спільних; - чисельність працівників, зайнятих у галузі; - обсяг інвестицій.
	Технологічна характеристика галузей	<ul style="list-style-type: none"> - відповідність технологій певної галузі необхідним світовим стандартам; - залежність діяльності галузі від енергоресурсів (за видами); - залежність від імпортного устаткування і обладнання.

Продовження таблиці 1

1	2	3
Інвестиційна привабливість регіону	Характеристика продукції	<ul style="list-style-type: none"> - рівень насиченості ринку продукцією (ступінь задоволення попиту на придбання); - частка імпорту продукції в задоволенні сукупного попиту в Україні; - можливості виходу продукції на зовнішні ринки (з урахуванням конкурентоспроможності на зовнішньому ринку); - відповідність якості продукції діючим стандартам; - співвідношення рівня цін на вітчизняну і аналогічну імпортовану продукцію; - співвідношення динаміки цін на продукцію і темпів інфляції.
	Економічні результати діяльності підприємств окремих галузей за звітний період	<ul style="list-style-type: none"> - рівень рентабельності всіх активів; - рівень рентабельності власних коштів; - рівень рентабельності виробництва продукції; - рівень рентабельності інвестицій (або термін окупності); - рівень собівартості продукції; - рівень продуктивності праці.
	Рівень галузевих інвестиційних ризиків	<ul style="list-style-type: none"> - рівень конкуренції на внутрішньому ринку України; - рівень імовірності виникнення форс-мажорних обставин (на рівні соціально-економічних заборон тощо); - кількість і частка підприємств-банкрутів галузі; - рівень надійності сировинного та паливно-енергетичного забезпечення випуску продукції (оцінка на основі показників 2 гр. показників); - рівень надійності збуту продукції (оцінка на основі 3 гр. показників).
	Економічні результати, що не враховують фактор часу	<ul style="list-style-type: none"> - період окупності; - період окупності із врахуванням вартості фондів підтримки, інвестиційного проекту; - облікова норма інвестиційного проекту; - порівняльна економічна ефективність; - очікуваний економічний ефект застосування інвестиційного проекту.
	Економічні результати, що враховують фактори часу	<ul style="list-style-type: none"> - чиста теперішня вартість; - внутрішня норма рентабельності; - дисконтований період окупності; - індекс рентабельності інвестицій.

– принципи оптимізації управління окремими процесами, що мають місце при інвестуванні, і формування на цій основі відповідних механізмів;

– трансформація традиційних принципів адаптації для структур неекономічної природи до систем і структур інвестиційної діяльності;

– розвиток положень щодо оцінювання урівноваженості процесів, що мають місце в інвестиційній діяльності;

– апробація отриманих нових теоретичних положень шляхом оцінювання реальних і діючих проектів інвестування і формування на цій основі узагальнень про можливість та доцільність їх застосування.

Також слід зазначити, що для забезпечення комплексного економічного розвитку логістичних систем обсяг внутрішніх фінансових ресурсів логістичних підприємств є недостатнім, саме тому необхідним є залучення інвестиційних ресурсів з інших джерел. Водночас, більш інформативним та об'єктивним необхідно вважати не тільки доцільність створення того чи іншого об'єкту логістики як окремого проекту, але і його вплив на ефективність та продуктивність логістичного сектору економіки країни загалом.

Література

1. Амоша О. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28-32.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. – К.: Эльга-Н, 2006. – 536 с.
3. Евдокимов Ф.И. Методологические аспекты оценки реализации инвестиционных проектов в условиях неопределенности / Ф.И. Евдокимов // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. – Выпуск 41. – 2012. – С.16-22.
4. Хобта В.М. Формирование и повышение инвестиционной привлекательности субъектов хозяйствования / В.М. Хобта, А.В. Мешков // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. – Выпуск 36-1. – 2009. – С. 118-125.
5. Филиппова С.В. Методологичні підходи до класифікації інвестицій / С.В. Филиппова, О.С. Балан // Праці Одеського політехнічного університету: Науковий та науково-виробничий збірник. – Вип. 3(37). – Одеса, 2011. – С. 80-86.
6. Хобта В.М. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів на підприємствах: Монографія / В.М. Хобта, О.Ю. Попова, А.В. Мешков; НАН України. Інститут економіки промисловості. МОН України. ДонНТУ. – Донецьк, 2005. – 343 с.
7. Інвестиційна привабливість регіонів / Звіт Київського міжнародного інституту соціології у партнерстві з Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій на замовлення Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України. – К., 2013. – 356 с.
8. Попельнюхов Р.В. Інвестиційна привабливість економіки України (інвестиційний клімат) / Р.В. Попельнюхов // Інвестиції: практика та досвід. – № 21. – 2009. – С.24-28.
9. Мельник М.І. Інвестиційний клімат регіону: теоретичні та прикладні засади дослідження: монографія / М.І. Мельник; [відп. ред. М.І. Долішній]. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 304 с.
10. Гудзь М.В. Методичні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості регіону / М.В. Гудзь // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1682>.
11. Офіційний сайт Інституту реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ir.org.ua/>.
12. Investment Climate Surveys [Електро-

ний ресурс] / World Bank. – Режим доступу: <http://rru/worldbank.org/InvestmentClimate/>.

13. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій № 22 від 23 лютого 1998 р. «Про затвердження «Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій» // Офіційний вісник України. – № 8. – 1998. – С. 243.

14. Наказ Держкомстату України № 114 від 15.04.2003 «Про затвердження «Методики розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку» // Офіційний вісник України. – № 5. – 2003. – С. 348.

15. Захожаев В. Статистика інвестиційної привабливості / В. Захожаев, М. Кіт // Персонал. Журнал інтелектуальної еліти. – №8. – 2007. – С. 10-18.

16. Ендовицкий Д.А. Комплексный анализ и контроль инвестиционной деятельности: методология и практика / Д.А. Ендовицкий; под ред. проф. Л.Т. Гиляровой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 400 с.

References

1. Amosha O. Innovacijnij shljah rozvitku Ukraїni: problemi ta rishennja / O. Amosha // Ekonomist. – 2005. – № 6. – S. 28-32.
2. Blank I.A. Investicionnyj menedzhment / I.A. Blank. – K.: Jel'ga-N, 2006. – 536 s.
3. Evdokimov F.I. Metodologicheskie aspekty ocenki realizacii investicionnyh proektov v uslovijah neopredelennosti / F.I. Evdokimov // Nauchnye trudy DonNTU. Serija: jekonomicheskaja. – Vypusk 41. – 2012. – S. 16-22.
4. Hobta V.M. Formirovanie i povyshenie investicionnoj privlekatel'nosti subiektov hozjajstvovanija / V. M. Hobta, A.V. Meshkov // Nauchnye trudy DonNTU. Serija: jekonomicheskaja. – Vypusk 36-1. – 2009. – S. 118-125.
5. Filippova S.V. Metodologichni pidhodi do klasifikacii investicij / S.V. Filippova, O.S. Balan // Praci Odes'kogo politehničnogo universitetu: Naukovij ta naukovo-virobnichij zbirnik. – Vip. 3(37). – Odesa, 2011. – S. 80-86.
6. Hobta V.M. Aktivizacija i pidvishhennja efektivnosti investicijnih procesiv na pidpriemstvah / V.M. Hobta, O.Ju. Popova, A.V. Meshkov // Monografija: NAN Ukraїni. Institut ekonomiki promislovosti. MON Ukraїni. DonNTU. – Donec'k, 2005. – 343 s.
7. Investicijna privablivost' regioniv / Zvit Kiїvs'kogo mizhnarodnogo institutu sociologii u partnerstvi z Institutom ekonomichnih doslidzhen' ta politichnih konsul'tacij na zamovlennja Derzhavnogo

agentstva z investicij ta upravlinnja nacional'nimi proektami Ukraïni. – K., 2013. – 356 s.

8. Popel'njuhov R.V. Investicijna privablivost' ekonomiki Ukraïni (investicijnij klimat) / R.V. Popel'njuhov // Investicii: praktika ta dosvid. – № 21. – 2009. – С.24-28.

9. Mel'nik M.I. Investicijnij klimat regionu: teoretichni ta prikladni zasadi doslidzhennja: monografija / M.I. Mel'nik; [vidp. red. M.I. Dolishnij]. – L'viv: IRD NAN Ukraïni, 2005. – 304 s.

10. Gudz' M.V. Metodichni pidhodi do ocinjuvannja investicijnoï privablivosti regionu M.V. Gudz' // Elektronne naukovе fahove vidannja «Efektivna ekonomika» Dnipropetrovs'kij derzhavnij agrarnij universitet. – 2012. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1682/>.

11. Oficijnij sajt Institutu reform [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.ir.org.ua/>.

12. Investment Climate Surveys [Elektronnij resurs] / World Bank. – Rezhim dostupu:

<http://rru/worldbank.org/InvestmentClimate/>.

13. Nakaz Agentstva z pitan' zapobigannja bankrutstvu pidpriemstv i organizacij № 22 vid 23 ljutogo 1998 r. «Pro zatverdzhennja «Metodiki integral'noï ocinki investicijnoï privablivosti pidpriemstv i organizacij» // Oficijnij visnik Ukraïni. – № 8. – 1998. – S. 243.

14. Nakaz Derzhkomstatu Ukraïni № 114 vid 15.04.2003 «Pro zatverdzhennja «Metodiki rozrahunku integral'nih regional'nih indeksiv ekonomichnogo rozvitku» // Oficijnij visnik Ukraïni. – №5. – 2003. – S. 348.

15. Zahozhaev V. Statistika investicijnoï privablivosti / V. Zahozhaev, M. Kit // Personal. Zhurnal intelektual'noi eliti. – №8. – 2007. – S. 10-18.

16. Endovickij D.A. Kompleksnyj analiz i kontrol' investicionnoj dejatel'nosti: metodologija i praktika / D.A. Endovickij; pod red. prof. L.T. Giljarovskoj. – M.: Finansy i statistika, 2001. – 400 s.

Статья поступила в редакцию 19.03.2014

М.В. МАТЮНИНА, к.е.н.

Донецький національний університет,

м. Донецьк, Україна

К.М. БЕДА

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»,

м. Донецьк, Україна

matjunina@ukr.net, bedakaty@yandex.ru

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

Статтю присвячено удосконаленню методичного забезпечення аналізу ефективності управління маркетинговим потенціалом машинобудівних компаній на основі виділення відповідних етапів його здійснення – характеристика особливостей розміщення компаній важкого машинобудування України, системний аналіз стану маркетингового потенціалу галузі важкого машинобудування України, комплексна оцінка маркетингового потенціалу галузі важкого машинобудування Донецького регіону, аналіз маркетингового потенціалу інтегрованих компаній важкого машинобудування за допомогою відповідних показників. Це дозволяє одержати більш обґрунтовані характеристики розвитку машинобудування на галузевому, національному і регіональному рівні, а також на рівні сформованих інтеграційних об'єднань компаній.

Ключові слова: маркетинговий потенціал, інтегровані компанії, управління розвитком,

злиття, поглинання, стратегічні альянси, підприємства машинобудування

М.В. Матюнина, Е.Н. Беда

Методические аспекты оценки маркетингового потенциала интегрированных компаний машиностроения

Статья посвящена усовершенствованию методического обеспечения анализа эффективности управления маркетинговым потенциалом машиностроительных компаний на основе выделения соответствующих этапов его осуществления – характеристика особенностей размещения компаний тяжелого машиностроения Украины, системный анализ маркетингового потенциала отрасли тяжелого машиностроения Украины, комплексная оценка маркетингового

© М.В. Матюнина, К.М. Беда, 2014

<http://www.elibrary.ru/issues.asp?id=37579>

<http://www.instud.net>, <http://www.nbu.gov.ua/>